

Список використаних джерел

1. Большие циклы конъюнктуры и теория предвидения. Избранные труды / Кондратьев Н.Д., Яковец Ю.В., Абалкин Л. И. - М.: Экономика, 2002 - 766 с.
2. Иноземцев В. Кризис вывернет экономику наизнанку. / Иноземцев В. //.- Известия, 27 травня 2009 р.
3. Маркс К. Капитал. Критикаполитическойэкономии. Т.1 / К.Маркс. - М.: Государственное издательство политической литературы, 1949. - 794 с.
4. Маркс К. Капитал. Критикаполитическойэкономии. Т.2 / К.Маркс. - М.: Государственное издательство политической литературы, 1949. - 530 с.
5. Маркс К. Капитал. Критикаполитическойэкономии. Т. 3 / К.Маркс. - М.: Государственное издательство политической литературы, 1954. - 932 с.
6. Сорос. Дж. Кризис мирового капитализма.Открытоеобщество в опасности / Дж. Сорос. - М.: ИНФРА-М, 1999. - XXVI, 262 с.
7. Веб-блог Пола Кругмана в NYTimes. - <http://krugman.blogs.nytimes.com/>
8. Офіційний сайт Всесвітнього Банку - <http://www.worldbank.org/>

***Annotation.** In this article the author tries to review the works of growth of world economic crisis with conventional beginning in 2007, to analyze the main causes and conditions of its appearing, the consequences for the development of economics in particular and capitalism on the whole.*

***Key words:** cycle, crisis, long waves, financial branch.*

18

УДК 330.101.54

О.М. Тітаренко, старший викладач, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

СУТЬ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЇЇ ФОРМУВАННЯ

У статті розглянуто суть терміну «національна економіка»; виникнення та розвиток національної економіки на Україні.

***Ключові слова:** національна економіка, структурна перебудова економіки, економічний потенціал, валовий національний продукт, державне регулювання економіки, економічне зростання.*

Сучасне суспільство потребує якісних змін, що стосуються форм та методів розвитку економічних відносин між суб'єктами ринкових відносин, пріоритетів розвитку економічного потенціалу країни, економічної безпеки краї-

ни, поглиблення процесів інтеграції та глобалізації господарських зв'язків, забезпечення сталого економічного розвитку.

Питання суті національної економіки вивчали та вивчають багато вчених та науковців. Це: Дж. Кейнс, В. Зомбарт, М. Вебер, В. Ойкен, М. Туган-Барановський, І. Вернадський, П. Круш, Ю. Ніколенко, О. Кузьмін, А. Чухно та інші.

Метою дослідження є вивчення суті національної економіки, етапи її становлення, ознаки загального та особливого у функціонуванні національної економіки.

Аналіз досліджуваної літератури свідчить про те, що однозначного визначення терміну «національна економіка» не має. Як явище соціально-економічної реальності національна економіка – це єдина економічна система, в якій стабільними, динамічними, повторюваними та стійкими взаємозв'язками поєднані умови та чинники виробництва, результати діяльності, сукупність економічних агентів і економічних відносин, інститути, традиції, принципи та механізми господарювання, що у своїй взаємодії формують єдиний господарський механізм [2]. Сучасна національна економіка будь-якої держави – це така модель економіки, яка базується на закономірностях змішаної соціально – економічної системи і одночасно включає національні особливості її функціонування, що проявляються в економічному потенціалі даної країни, особливостях прояву господарського механізму регулювання та координації, галузевій системі організації та господарських комплексів економіки певної країни, державному устрої, особливостях національної економічної політики, традиціях, внутрішніх чинниках розвитку, особливостях забезпечення економічної безпеки держави, місця і ролі економіки у системі світового господарства, рівні продуктивних сил суспільства, культури, техніки та технології, що направлена на формування постіндустріального суспільства [1]. За визначенням колективу авторів під керівництвом А. А. Чухна, національна економіка – це система економічних суб'єктів і зв'язків між ними, яка має просторову визначену і специфічну організаційну структуру [3].

Поняття «національна економіка» включає в себе два аспекти: соціально-економічний та технологічний. Соціально-економічний характеризує національну економіку рівнем розвитку продуктивних сил, виробничих відносин, особливостями економічного потенціалу, господарського механізму, економічним зростанням, державним регулюванням економіки, формами та механізмами інтеграції національної економіки у світове господарство. За технологічним аспектом, національна економіка включає в себе всі види галузей народного господарства, обсяг виконаних робіт, наданих послуг тощо.

Виникнення національної економіки України розпочинається ще за часів Київської Русі. Формування сучасної національної економіки відбулось у 1991 році, коли Україна стає незалежною державою. На той час необхідно було створити всі необхідні умови для переходу національної економіки від системи закритого до системи відкритого типу. Розпочинаються відповідні реформи:

- формування грошово-кредитної та фінансової систем;
- реформування відносин власності;
- створення відповідного середовища для існування підприємницької діяльності;
- становлення ринку капіталів;
- адаптування до нової економічної системи апарату державного управління і регулювання економіки;
- боротьба з тіньовою економікою.

Для того, щоб Україна мала національну економіку необхідно провести структурну перебудову економіки з метою розвитку галузей національного господарства. Національна економіка є базою для поєднання інтересів усіх суб'єктів економічного життя. Ефективне функціонування економіки неможливе без вирішення ряду проблем: зайнятість працездатного населення, ефективне використання економічного потенціалу, ринковий механізм регулювання національної економіки, національні можливості забезпечити сталого розвитку в Україні, економічна безпека тощо.

Найбільш загальними показниками національної економіки є валовий внутрішній продукт (ВВП), валовий національний продукт (ВНП), рівень безробіття, рівень інфляції, торговельний баланс та ряд індексів та показників: Індекс людського розвитку, Індекс споживчих цін, Індекс вартості життя, Індекс інноваційних можливостей тощо. Не менш важливу роль мають показники національного багатства, національного доходу, чистого доходу, особистого доходу тощо. Суб'єктами національної економіки є домашні господарства, підприємства і держава. Національна економіка зараз як ніколи потребує згуртування і зміцнення на основі дотримання інтересів суб'єктів економічних відносин. Вихід вбачається в поверненні державі регулюючих функцій, комплексності, прозорості та чесності їхнього здійснення і створенні правового поля, яке б дало змогу суб'єктам господарювання дотримувати високі прибутки за рахунок сумлінної творчої праці.

В цілому економіка України, крім структурної переробки потребує оновлення основного капіталу, зміни технології і відповідно проведення ряду реформ, покликаних забезпечити ефективність виробництва.

Однією з основних складових національної економіки є її економічний потенціал, який складається з природно-ресурсного, трудового, науково-технічного, інформаційного, виробничого, зовнішньоекономічного та екологічного. Україна має досить потужний економічний потенціал, про те його структура та темпи розвитку значно відстають від тих самих показників розвинених країн. Це пов'язано з дією ряду чинників: в СРСР український потенціал входив до єдиного союзного народногосподарського комплексу; довгий час не використовувались новітні досягнення науки та техніки.

Земельний кодекс України визначає кілька основних категорій землекористування залежно від функціонального використання та цільового призначення земель: землі сільськогосподарського призначення, землі населених пунктів, землі промисловості, транспорту, зв'язку, землі природоохоронного,

оздоровчого, рекреаційного та історико-культурного призначення, землі лісового фонду, землі запасу, землі водного фонду. Через зростання фермерських господарств, запровадження приватизації землі структура землекористування зміниться. В надрах України виявлено біля 20000 природних та корисних копалин. Рівень забезпеченості більшої частини України водними ресурсами є недостатнім. Наприклад, в Україні показники природної водозабезпеченості є одним з найнижчих у Європі з розрахунку на одного жителя та одиницю площі. Питома забезпеченість населення України річковим стоком з розрахунку на одну людину становить майже 1 тис. м³ на рік. Аналогічні показники для розвинених країн становлять, відповідно: у Швеції – 2,5 тис. м³ на рік, Англії – 5, Франції – 3,5, Німеччині – до 2,5, США – 6,8, Канаді – 219 тис. м³/рік. Україна багата на біологічні ресурси, а саме на цінні види рослин.

Національна економіка потребує нарощування темпів впровадження науково – технічного прогресу. Найбільша кількість науково-технічних установ та організацій знаходяться у м. Київ, Харківській, Дніпропетровській, Львівській, Одеській областях. У цілому економічна криза в Україні призвела до зниження науково – технічного потенціалу: через застарілі технології у виробництві; низький рівень впровадження НДДКР для підвищення якості продукції; надзвичайно низьку частку бюджетного фінансування НДДКР, науки, освіти, охорони здоров'я; значне відставання темпів НДДКР від країн – світових економічних лідерів загрозу перетворення країни на «технологічний смітник», «відпливу умів» за кордон; забруднення навколишнього середовища, руйнування екосистеми [1].

Проблеми структурного характеру виробничого потенціалу полягають у тому, що відповідність даних елементів іншим стримує розвиток і вдосконалення потенціалу загалом. Застарілі верстати, обладнання, техніка та технології знижують конкурентоспроможність продукції. Необхідно підвищувати якісний склад всього виробничого потенціалу та окремих його складових через запровадження концепції науково-технічного інноваційного шляху розвитку всього економічного потенціалу України.

Екологічна ситуація України на сьогодні є надзвичайно складною: зростає забруднення земельних ресурсів, повітряного басейну, водних ресурсів, лісових ресурсів. Екологічна політика повинна бути орієнтована на розгорнуту систему фінансово-економічної регуляції, а саме вона повинна забезпечувати регіональне управління природокористування. Ефективне вирішення екологічних проблем пов'язане з структурною перебудовою національної економіки та екологічною вихованістю суспільства.

Частиною господарського механізму національної системи є державне регулювання економіки, що викликане об'єктивними причинами: сучасний ринок не завжди в змозі самостійно функціонувати; необхідність проведення єдиної грошово-кредитної, соціально-економічної політики; екологічна криза; проблеми пов'язані з відносинами власності тощо. Процеси глобалізації у світовій економіці спонукають науковців шукати відповіді на поняття: яку роль держава повинна відігравати в національній економіці, які основні завдання

та функції. Економічні методи ДРЕ знаходять свій прояв у здійсненні бюджетного, податкового та фінансово-кредитного регулювання національної економіки. Стратегічний розвиток національної економіки поряд із ДРЕ потребує використання наукового програмування та прогнозування. Держава виступає організатором науковотехнічного програмування, комплексних цільових програм, програм економічного й національного розвитку. Для цілей планування розвитку національної економіки використовується система формування прогнозів.

Список використаних джерел

1. Національна економіка: Підручник. / За ред. проф., к.е.н. П.В. Круша. – К.: Каравела; Піча Ю. В., 2008. – 416с.
2. Навчально-методичний посібник. / О. Є. Кузьмін, У. І. Когут, І. С. Проник, Г. Л. Вербицька; за ред. О. Є. Кузьміна. – Львів: В-во Львівської політехніки, 2010. – 188 с.
3. Чухно А. А. Постіндустріальна економіка: теорія, практика та їх значення для України. - К.: Логос. 2003. – 632 с.

Annotation. The article deals with the essence of the term "national economy", the origin and development of national economy in Ukraine.

Key words: national economy, restructuring the economy, economic potential, gross national product, government regulation of economic growth.

19

УДК 336.532(477)

В.Б. Буторіна, асистент, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

ЕФЕКТИВНІСТЬ ІНВЕСТИЦІЙ В ІННОВАЦІЙНОМУ ПРОЦЕСІ

У статті описано основні методи оцінки ефективності інвестицій у інновації на промислових підприємствах, а також розглянуто вплив інвестицій на реальний ВВП.

Ключові слова: ефективність інвестицій, технологія, інновація, промислове підприємство, метод оцінки, реальний ВВП.

Актуальність вибору теми дослідження. Важливою умовою економічного зростання є підвищення техніко-економічного рівня за рахунок реалізації наукоємних технологій для випуску конкурентоспроможної промислової продукції. Інноваційний процес на промислових підприємствах тісно зале-